

Colònia Malars

Gurb

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Parròquia de Sant Esteve de Granollers
Emplaçament A 1300 metres per pista asfaltada de la carretera B-522, punt quilomètric 6'100

Coordenades:

Latitud: 41.98448
Longitud: 2.29072
UTM Est (X): 441245
UTM Nord (Y): 4648296

Classificació

Número de fitxa 08100 - 164
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Alguns dels edificis del conjunt amenacen ruïna a causa del desús i la falta de manteniment.
Protecció Legal
Observacions protecció: Normes subsidiàries de planejament de Gurb, 2002.
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref.Cad: 1184201DG4418S
Fitxes associades:
[Sagrada Família de Malars](#)
Autoria de la fitxa Jordi Compte
Data de registre de la fitxa: dv., 28/01/2011 - 01:00

Descripció

La Colònia Malars es troba situada en una petita península que s'estén entre els rius Ter i Gurri prop de la unió d'ambdós cursos d'aigua, a l'extrem nord del terme municipal.

Es tracta d'un conjunt d'edificis de grans dimensions, en el que s'inclouen edificis d'us industrial i altres d'usos, com el cas de la petita església que es troba a l'entrada o un petit edifici destinat a l'habitatge a l'extrem est.

La major part dels edificis estan bastits amb murs d'obra arrebossats, i només algunes parts, més antigues, estan bastides amb trams de mur de maçoneria de pedra i tàpia. En una d'aquestes parts, en un tram de façana orientat al sud, hi ha dos portals d'arc rebaixat a nivell de planta baixa emmarcats amb pedra bisellada. El portal de l'esquerra té els carreus que formen l'arc decorats amb la representació de quatre moles de molí en baix relleu, amb la data de 1780 i una creu al centre i una inscripció molt erosionada en relleu recorrent tot l'arc on s'intueix el nom Josep Molas.

El conjunt d'edificis forma un carrer i diversos patis interior, i només és accessible per dos punts, un estret pont metàl·lic que creua el riu Gurri a l'extrem sud-oest i un pas cobert en l'edifici que tanca el conjunt a l'oest, a escassos metres de l'església. Sobre el pas cobert, al nivell de primer i segon pis hi ha grans galeries d'obertures d'arc de mig punt.

Uns metres al nord-oest del conjunt hi ha la resclosa de la colònia, bastida amb un mur de formigó d'uns 150 metres de llarg, formant un ample canal que s'inicia uns metres al nord de l'església de la Sagrada Família i passa per sota de diversos edificis de la colònia per acabar desembocant al riu Gurri.

Història

Els primers antecedents són del 1521, quan la Batllia General de Catalunya va fer un establiment per a edificar un casal moliner, blader i draper a la vora del riu Gurri i del Ter. El 1779 el pagès de Vic Josep Molas en va aconseguir l'establiment en emfiteusi.

Durant la primera meitat del segle XIX s'iniciava l'industrialització tèxtil. L'agost de 1827 Gaspar Molas presentava una instància al Tribunal Reial de Patrimoni: "... viendo el corto beneficio que dejaban los molinos draperos o batanes, y el incremento que había tomado la fabricación de los hilados y manufacturas de algodón, calculó que invirtiendo parte de las aguas cuyo uso tiene concedido para el curso de molinos harineros y batanes para dar impulso a unas maquinas de cardar sin variar el curso de ella, ni causar el menor perjuicio a nadie podría tal vez reportar alguna mayor utilidad, y llevando adelante la idea, en el año de 1823 suprimió uno de los cuatro batanes que tenía y subrogó en su lugar tres pequeñas maquinas de cardar algodón, y posteriormente a fin de poder aumentar el número de maquinas edificó un pequeño casal a la parte inferior del antiguo... donde tiene actualmente otras cuatro maquinas de la misma clase de cardar algodón;... desearía que la facultad que tiene concedida de valerse de las aguas del río Ter para el curso de molinos harineros y draperos o batanes fuese extensiva a valerse de ellas para dar impulso a las siete maquinas de cardar algodón que tiene actualmente y a las demás de la misma clase que podrían añadirse en los sucesivos...". Molas va aconseguir l'aprovació de la instància a canvi del pagament de 250 rals de billó i un cens anual.

El 2 de novembre de 1837 Josep Molas en el marc de la primera guerra carlina demanava l'exempció de pagament de contribucions fins a la rehabilitació de la fàbrica ja que " el rebelde Tristany incendió el molino y fabrica de Malars, propio del exponente de cuyas resultas quedó aquel edificio convertido en un montón de ruinas, como es público y notorio en este país...".

Un cop rehabilitada, la fàbrica continuava el seu creixement i l'any 1842 es demanava també la utilització de les aigües del riu Gurri. Segons Madoz, el molí de Malars constava de dos edificis espaiosos i d'algunes cases al seu entorn. La maquinària estava formada per dos jocs de batans, sis màquines de cardar cotó i

d'altres de complementàries, vint màquines de filar cotó amb 240 pues cadascuna, modernes, les quals elaboraven productes capaços de competir amb els estrangers. El 1850, segons G. Graell els obrers ocupats en filatura eren 111 i en el tissatge, 75. El 1852 el pintor Arrau escrivia: "un inmenso caudal de agua del Ter sirve de motor por medio de una turbina y de una rueda de chorro inferior. Unida a esta fábrica, hay otra más pequeña, también de hilados, un molino harinero de cuatro muelas y unos batanes para pieles de guantes. Es una especie de pequeña población distante media hora escasa del pueblo de Roda". Entre els anys 1850 i 1862 el nombre de telers de la fàbrica va passar de 60 a 140, consolidant la fàbrica, posterior colònia, en un dels referents comarcals de la indústria tèxtil.

Bibliografia

AADD (2002). Gurb. Un poble arrelat a la terra. Edicions Àlber.

ALBAREDA, J (1981). La industrialització a la plana de Vic. Patronat d'Estudis Osonencs, col. Butxaca, núm. 2.

PLADEVALL FONT, Antoni (1955). "Colònia de Malars". dins revista Festa Major de Gurb. 1982.

